

2019 YILINDA DIŞ PAZAR ARAŐTIRMA RAPORU ÖRNEĐİ:

1.) GENEL BİLGİLER:

Resmi Adı :Letonya Cumhuriyeti

Başkenti :Riga

Bağımsızlık Tarihi :18 Kasım 1918

Nüfusu :1,944,643

Nüfus Artış Oranı : -%1,1

Yüzölçümü :64 bin 489 km2

Dil :Letonyaca

Din :%63 Belirtilmemiş, %35 Hıristiyan

Para Birimi :Euro (1 Ocak 2014 itibariyle)

DİPLOMATİK TEMSİLCİLER

Letonya Ankara Büyükelçisi :BayPeterisKarlisElferts

T.C. Riga Büyükelçisi :Gürsun Erkul

Letonya İstanbul Fah. Başkonsolosu : AhmetArbatlı

2.) GENEL EKONOMİK DURUMU:

Letonya, 1991’de bağımsızlığını kazandıktan sonra pazar ekonomisine geçmiştir. Ekonomiye büyükölçüde özel sektör hakimdir

Letonya, 1 Ocak 2014 itibariyle Euro Bölgesi’ne katılmıştır. AB üyesi olan Letonya 2017 yılı itibariyle 30.3 milyar ABD doları GSYİH ile Dünya’da 99. Sıradadır.(IMF World Economic Outlook Database, April 2018)

Letonya’nın GSYİH’ sının 2018 yılında 36 milyar ABD doları, 2019 yılında 38.6 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir. (IMF)

Kişi başına düşen gayrisafi yurtiçi hasıla 2017 yılında 15.547 dolar değerinde gerçekleşmiş olup (193 ülke arasında 54. sırada) 2018 yılında 18.472 dolar olacağı tahmin edilmektedir. (IMF)

2017 yılında büyüme %4.5 oranında gerçekleşmiştir. 2018 yılında %3.9, 2019 yılında %3.5 büyüme oranlarına ulaşılacağıöngörülmektedir. (IMF)

2017 yılında bütçe açığının gayrisafi yurtiçi hasılaya oranı %0.5 oranında gerçekleşmiş olup, 2018 yılında bütçe açığının %1.2'ye yükseleceği tahmin edilmektedir.(E.I.U)

2017-21 döneminde vergi reformlarıyla beraber mali disiplin politikalarına ağırlık verileceği öngörülmektedir.

2016 yılında yapılan doğrudan yabancı yatırım girişi 244 milyon dolar değerindedir. 2017 yılında 858, 2018 yılında 933milyon dolarlık doğrudan yabancı yatırım girişinin olacağı öngörülmektedir.

2017 yıl sonu enflasyonu %2.2 oranında gerçekleşmiştir. Küresel emtia fiyatlarındaki yükselişle beraber enflasyon oranının 2017-21 döneminde ortalama %2.3 oranında olacağı öngörülmektedir.

İşsizlik oranı 2017 yılında %8.7 oranında gerçekleşmiş olup, 2018 yılında %7.9 olacağı tahmin edilmektedir. (EIU)

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER (2017)

GSYH :30,32 milyar dolar

Reel Ekonomik Büyüme : %4,5

Enflasyon :% 2,2

Kişi Başına Düşen Milli Gelir :19.100 Dolar

İşgücü :990,000

İşsizlik Oranı :% 9

İhracat :12,34 milyar dolar

İthalat :15,13 milyar dolar

GSYİH'IN SEKTÖREL DAĞILIMI (2017)

TARIM % 3,2

SANAYİ % 24

HİZMETLER % 75,2

LETONYA'NIN BAŞLICA İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER

- 🇱🇹 LİTVANYA %15,8
- 🇷🇺 RUSYA % 14
- 🇪🇸 ESTONYA % 10,9
- 🇩🇪 ALMANYA % 6,9
- 🇸🇪 İSVEÇ % 5,7
- 🇬🇧 BİRLEŞİK KRALLIK % 4,9

Başlıca İhraç Ürünleri

- 🇱🇹 Gıda Maddeleri,
- 🇱🇹 Ağaç ve Ağaç Ürünleri,
- 🇱🇹 Metaller,
- 🇱🇹 Makine ve Ekipman,
- 🇱🇹 Tekstil Ürünleri,

LETONYA'NIN BAŞLICA İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER

- 🇱🇹 LİTVANYA %17,6
- 🇩🇪 ALMANYA % 11,7
- 🇵🇱 POLONYA % 8,7
- 🇪🇸 ESTONYA % 7,6
- 🇷🇺 RUSYA % 7,1
- 🇳🇱 HOLLANDA % 4,2

Başlıca İthal Ürünleri

- 🇱🇹 Makine ve Ekipmanları,
- 🇱🇹 Kimyasallar,
- 🇱🇹 Tüketim Malları (Gıda),
- 🇱🇹 Enerji ürünleri (Akaryakıt),

☐ Tekstil ve giyim,

Kaynak: CIA World factbook

3.) LETONYA PAZARININ FIRSAT VE ZORLUKLARI

2004'te AB'ye üye olmasının ardından, Letonya önemli bir yabancı yatırım merkezi haline gelmiştir. Yatırımcılar, özel sektörde inşaat, otelcilik, lokantacılık, emlakçılık, bankacılık, eğitim ve sağlık alanlarına ilgi göstermişlerdir. Yatırımlardaki artışlar, uygun koşullarda dış kaynaklı kredilerin varlığı ve AB üyeliğinin getirdiği istikrar beklentisinden kaynaklanmıştır.

Fırsatlar:

Letonya'da çeşitli iş kurma imkanları mevcuttur. En yaygın olan yöntem mevcut bir işletmenin satın alınmasıdır. Yabancı işletmelerin Letonya'da şirket ortaklığına gitmesi veya yabancı firma temsilciliği açması da mümkündür. İş kurma işlemleri avukatlar yoluyla yapılmakta olup, muhatap yerel makam Ticari İşletme Kayıt İdaresidir.

Letonya'da 2 serbest liman ve 2 özel ekonomik bölge bulunmaktadır. Serbest limanlar Riga ve Ventspils'in alanı içindedir. Özel ekonomik bölgeler ise Rusya ve Beyaz Rusya sınırı yakınlarındaki Letonya doğusunda, Liepaja ve Rezekne'dan bölgelerindedir.

Bu bölgeler için farklı uygulamalar bulunmaktadır. Genel olarak iki serbest liman için gümrük vergileri, KDV ve ÖTV dahil olmak üzere dolaylı vergilerden muafiyet sağlanmaktadır. Ayrıca emlak vergisi %80 ile %100 arasında muafiyet ve kurumlar vergisine %80 indirim uygulanmaktadır.

Dışa açık bir ekonomiye sahip Letonya, serbest piyasa kurallarına sıkı sıkıya bağlıdır. 2004 yılından bu yana AB üyesi olan Letonyanın, AB ticaret politikalarını uygulamakta olup ithalatında "Ortak Gümrük Tarifesi" geçerlidir. Letonyadaki vergi oranları AB ülkeleri arasında en düşük düzeydedir. Ülkede halen gümrük vergisi ve kota seviyeleri, gümrük vergilerinin askıya alınması, üçüncü ülkelere tanınan tercihli rejimler ve anti-damping vergi uygulamaları, yani tüm ticaret politikası tedbirleri AB seviyesinde kararlaştırılmaktadır.

Ayrıca, bazı istisnalar dışında (topluluğun Ortak Tarım Politikasına dahil olmayan tarımsal ürünler, yaş meyve sebze ürünlerine ait toplam 11 adet tarife pozisyonu, iç ve kabuklu natürel

findık, domates salçaları ve diğer domates konservesi) AB ülkelerine Türkiyeden ithal edilen tarımürünlerinde de gümrük vergileri tamamen kaldırılmış bulunmaktadır.

Letonyaya diğer AB ülkelerinden (Norveç, İzlanda, İsviçre, Liechtenstein, Andorra ve San Marino dahil) ve Türkiyeden yapılan ithalat gümrük vergisinden muaftır. Diğer ülkelerden yapılan ithalatta Avrupa Toplulukları Birleştirilmiş Gümrük Tarifesine (TARIC) göre ortak gümrük tarifesi uygulanmakta, ithalatta alınan vergiler KDV oranları dışında aynı olmaktadır. Letonya, Avrupa Birliğine üyelik tarihi 1 Mayıs 2004 tarihinden bu yana dış ticarete ilişkin olarak AB mevzuatı uygulanmaya başlanmıştır. Dolayısıyla, ilgili AB mevzuatının gerektirdiği belgelere sahip olan ülkemiz ürünlerine yönelik, genel veya sektörel bir tarife dışı engel uygulanmamaktadır.

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

4.) TÜRKİYE – LETONYA İLİŞKİLERİ

2017 yılında Letonya'ya ihracatımız 128 milyon Dolar, Letonya'dan ithalatımız ise 141 milyon Dolar olmak üzere ticaret hacmimiz 269 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam 2016 yılına kıyasla ikili ticaret hacmimizde % 32,5'lik bir düşüşe tekabül etmektedir.

2017 yılı sonu itibariyle ülkemizde faaliyet gösteren 42 Leton şirket bulunmaktadır.

Letonyada ise kayıtlı 51 Türk firması bulunmaktadır. Türk yatırımları, turizm, lokantacılık ve eğitim alanlarında yoğunlaşmıştır. GAMA ile Latvenergo arasında, 3 Mart 2010 tarihinde, Riga elektrik santrali inşaatına ilişkin bir sözleşme imzalanmıştır.

Merkez Bankası verilerine göre 2002-2017 döneminde Letonya sermayeli firmalar tarafından ülkemize gerçekleştirilen doğrudan yatırımların toplamı 91 milyon Dolar tutarındadır. Aynı dönemde Türk sermayeli firmaların Letonya'ya gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı 72 milyon Dolar olmuştur.

Türkiye-Letonya Dış Ticaret Değerleri (1.000 Dolar \$)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2010	65.958	71.359	137.317	-5.401
2011	115.955	129.787	245.742	-13.832
2012	127.366	160.295	287.661	-32.929

2013	151.176	172.461	323.637	-21.285
2014	193.298	167.813	361.111	25.484
2015	173.090	122.832	295.923	50.258
2016	196.893	202.022	398.915	-5.129
2017	127.540	141.081	268.621	-13.541

Kaynak: TÜİK, ITC-TradeMap

Kaynak: T.C Ticaret Bakanlığı

TÜRKİYE’NİN LETONYA’YA İHRAÇ ETTİĞİBAŞLICA ÜRÜNLER

- ☐ Kıymetli metaller,
- ☐ Karayolu taşıtları ve parçaları,
- ☐ Tekstil,
- ☐ Isıtma kazanları,
- ☐ Bor oksitleri,
- ☐ Gıda,
- ☐ Petrol ve ürünleri,
- ☐ Alüminyum sac ve levhalar,
- ☐ Demir –çelik

TÜRKİYE’NİN LETONYA’DAN İTHAL ETTİĞİBAŞLICA ÜRÜNLER

- ☐ Demir ve ürünleri,
- ☐ Ahşap,
- ☐ Canlı hayvan,
- ☐ Karayolu araçları
- ☐ Altın,
- ☐ Tohum ve meyve,
- ☐ Mobilya,
- ☐ Cam ve ürünleri,
- ☐ Telefon ve ürünler

5.) MANAVGAT – LETONYA İLİŞKİLERİ

Letonya'dan 2010-2019 Ekim tarihleri arasında Antalya'ya 338 bin 850 kişi tatil için gelmiştir. 2019 Ocak-Ekim döneminde bu rakam 61 bin 164 olmuştur. Bu rakamın yaklaşık 111 bin 820'si yani yaklaşık % 33'ü Manavgat'ı tercih etmiştir. 2010 yılında Manavgat'a Letonya'dan yaklaşık 7 bin 176 kişi tatil için gelirken bu rakam 2019 Ocak-Ekim dönemi itibariyle yaklaşık % 181,3 artarak 20 bin 184 olmuştur.

Letonya'ya 2017 yılında sadece Manavgat'tan 21.052 dolarlık domates ihracatı olmuş. 2018 yılında Letonya ile ihracatımız olmamış.